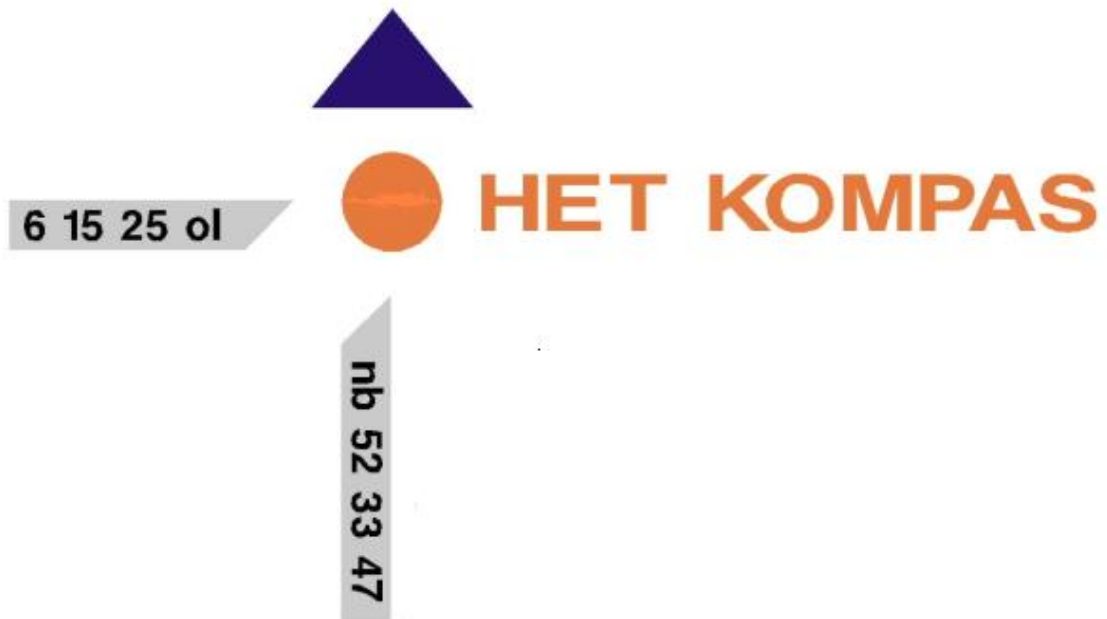

Daltonboek 2.0

Versie 1 maart 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	pagina 2
Voor wie is dit Daltonboek geschreven?	pagina 3
Missie/Visie	pagina 4
Hoe geven wij gestalte aan...	
...Vrijheid en verantwoordelijkheid	pagina 7
...Zelfstandigheid	pagina 8
...Samenwerken	pagina 10
...Reflecteren	pagina 11
...Effectiviteit.....	pagina 12
Informatie en rapportage	pagina 13
Borging afspraken	pagina 14
Verdere ontwikkelingen	pagina 15
Bijlagen	pagina 16
Bijlage 1: Ik doelen (ontwikkelingslijnen).....	pagina 35
Bijlage 2: Kijkwijzer Dalton CBS Het Kompas.....	pagina 41

Inleiding

Geachte lezer,

Voor u ligt het daltonboek van CBS Het Kompas uit Nieuwleusen. Wij zijn een kleine school midden in het groen tussen Nieuwleusen en Zwolle. Enkele jaren geleden is de school op zoek gegaan naar een onderwijsconcept dat past bij de behoeftes van leerlingen, ouders en personeel. Er werd gezocht naar een onderwijsvorm die de kinderen leert zelfstandig in de maatschappij te kunnen functioneren. Dat betekent dat de leerlingen zelf verantwoordelijkheden moeten kunnen dragen en goed moeten kunnen samenwerken. Het antwoord op deze vraag werd gevonden in het daltononderwijs.

In het voorjaar van 2017 zijn wij gevisiteerd door de Nederlandse Daltonvereniging. De visitatiecommissie heeft ons positief beoordeeld en draagt ons voor als nieuw lid van de NDV.

In dit daltonboek hopen wij u allereerst een duidelijk beeld te geven van onze missie en visie. Daarna laat dit boek zien hoe daltononderwijs er in onze onderwijspraktijk uitziet.

Ik wens u, namens het team van CBS Het Kompas, veel leesplezier,

Vriendelijk groetend,

Arjan Grootemarsink, daltoncoördinator

Voor wie is dit daltonboek geschreven?

Als daltonschool in wording staan wij voor de vijf kernwaarden van het daltononderwijs: verantwoordelijkheid, samenwerken, zelfstandigheid, reflectie en effectiviteit. Om effectief te kunnen zijn, moeten we duidelijke uitgangspunten hebben. Deze geven we weer in onze missie en visie. Zo kunnen wij als team werken aan dezelfde doelen. Afspraken die we hierover maken worden geborgd in dit daltonboek.

Dit daltonboek laat zien hoe wij op CBS Het Kompas over onderwijs denken. Het laat ook zien waarom wij voor Dalton kiezen. In dit boek staat beschreven hoe wij ons daltononderwijs gestalte geven, het is voor ons als leerkrachten een leidraad. Bij wisselingen van leerkrachten, voor korte of langere termijn, geeft het daltonboek direct een duidelijk beeld van het onderwijs op onze school. Ook ouders, nieuw, of al verbonden aan onze school kunnen doormiddel van dit boek een duidelijk beeld krijgen van Dalton op onze school.

Ons daltonboek is geschreven voor de volgende groepen mensen:

- (Inval-)leerkrachten
- Stagiaires
- Ouders van onze (toekomstige) leerlingen
- Het schoolbestuur en de algemeen directeur van PCO-Nieuwleusen
- Leden van de daltonvisitatiecommissie
- Onderwijsinspectie
- Overige geïnteresseerden in ons daltononderwijs

Missie en Visie

“Op Het Kompas vaart iedereen zijn eigen koers”

Het Kompas is een open Christelijke daltonschool waar iedere leerling welkom is. Onze leerlingen, maar ook leerkrachten, kunnen, met het kompas in de hand, hun eigen koers varen. Ieder ontwikkelt op zijn eigen manier, zijn eigen talenten en vaardigheden. Het Kompas geeft daarbij sturing: we leren dat het belangrijk is respectvol met elkaar om te gaan, oog te hebben voor elkaar en de wereld om ons heen. We leren verantwoordelijk te zijn voor ons eigen handelen en leerproces, te kunnen samenwerken en zelfstandig te zijn. Door te reflecteren op ons eigen handelen, kunnen we efficiënter verder groeien. Zo ontwikkelen onze leerlingen zich tot positieve deelnemers van de samenleving van morgen. Een samenleving waarin zij zich vrij, zelfstandig én samen kunnen bewegen.

Onze visie:

Wij zijn een open Christelijke daltonschool waar iedere leerling in principe welkom is. Bij ons op school leren we onze leerlingen te leren met hun hoofd, hart en handen. Naast de basisvaardigheden op het gebied van taal en rekenen, leren onze leerlingen ook hun eigen talenten te herkennen én te ontwikkelen. Daarnaast leren we de kwaliteiten van anderen te waarderen. Op deze manier leren onze leerlingen dat ze zelfstandig en ook samen kunnen leren. Ze leren zelf verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen ontwikkeling en zo het maximale uit zichzelf te halen. Iedereen is anders en leert dus op een andere manier, wij willen dat iedere leerling zijn eigen leerroute kan maken. Zo helpen we iedereen zich klaar te maken voor de toekomst van morgen.

Open Christelijk

Onze school heet iedere leerling in principe van harte welkom. Als school vormen wij een gemeenschap, waar we respectvol met elkaar (leren) omgaan: oog hebben voor elkaar en de wereld om ons heen. De Bijbel is onze inspiratiebron. In onze lessen proberen we de leerlingen bekend te maken met God en Zijn liefde voor ons, zodat ze Hem vertrouwen kunnen. Wij geven hier uiting aan door dagelijks samen te bidden, Bijbelverhalen te lezen en liederen te zingen. Hierin willen we waarden als vertrouwen, rechtvaardigheid, naastenliefde, eerlijkheid, oprechtheid en behulpzaamheid overbrengen.

Dalton

Het Kompas wil een school zijn waar onze leerlingen op een effectieve manier het maximale uit zichzelf kunnen halen. Daarbij gaat het om een brede ontwikkeling van de leerling, zowel op cognitief, cultureel, sportief als sociaal en emotioneel vlak. Onze leerlingen moeten worden opgeleid tot deelnemers aan een samenleving die continu verandert. Dat vraagt zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van leerlingen. Daarnaast moeten de leerlingen goed kunnen samenwerken, want samenleven doe je samen en niet alleen.

Helen Parkhurst startte in 1904 als leerkracht in Waterville in de Verenigde Staten. Zij wilde haar onderwijs effectiever geven dan op dat moment gebruikelijk was. Bovendien wilde ze haar leerlingen opleiden tot “Fearless Human Beings”, oftewel mensen zonder vrees. Tijdens haar eerste jaren als leerkracht ontwikkelt zij haar

“Dalton Plan”, dat zijn naam te danken heeft aan het plaatsje waar Parkhurst in 1920 een school opricht die volledig aan dit “plan” voldoet. Door de jaren heen is het daltononderwijs verder ontwikkeld, ook in Nederland. De Nederlandse Daltonvereniging heeft in 2012 vernieuwde kernwaarden gekozen: vrijheid en verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerking, reflecteren en effectiviteit. Binnen die kernwaarden kan het daltononderwijs op heel verschillende manieren vorm krijgen. Elke school maakt daarin eigen keuzes. Elke daltonschool is uniek.

Christelijke daltonschool Het Kompas dus ook!

Vrijheid en verantwoordelijkheid

Wij willen dat onze leerlingen eigen keuzes kunnen maken en hun eigen weg in het leven vinden. Daar hebben ze vrijheid voor nodig, zodat ze zich kunnen ontwikkelen op een manier die bij hen past. Vrijheid betekent echter niet dat er geen grenzen zijn. De leerkracht bepaalt voor een groot deel wat er geleerd wordt. Waar mogelijk krijgen onze leerlingen keuzevrijheid, bijvoorbeeld op welke manier ze willen leren of welke materialen ze daar bij nodig hebben.

Vrijheid betekent ook dat we de leerlingen een stukje verantwoordelijkheid geven. Onze leerlingen denken na over wat ze moeten leren. Welke inzet is nodig om een bepaald doel te behalen? Wat je goed kunt is niet noodzakelijk om eindeloos te oefenen. Daardoor kunnen onze leerlingen meer tijd besteden aan de taken of opdrachten die meer moeite kosten. Onze leerlingen leren daarin juiste keuzes te maken en dus verantwoordelijkheid te dragen. Zo leren ze zichzelf beter kennen en kunnen ze zich ontwikkelen.

Zelfstandigheid

Wij willen onze leerlingen opleiden tot zelfstandige deelnemers van de samenleving. Mensen zonder vrees, die verstandige keuzes maken, zaken zelf kunnen oplossen, maar ook op tijd hulp zoeken. Dat leren we onze leerlingen door hen, binnen grenzen, vrijheid te geven. Onze leerlingen leren probleemoplossend te denken, een vaardigheid die we in de 21^e eeuw steeds meer nodig hebben. Bovendien kunnen de leerlingen op een eigen manier, in een eigen tempo leren. Ook ervaren ze hoe het is om zelf beslissingen te nemen, wat daarvan de gevolgen zijn en daar verantwoordelijkheid voor te dragen.

Samenwerken

Over onze Christelijke identiteit schrijven we onder andere het volgende: “Dit maken we concreet door waarden over te brengen als vertrouwen, rechtvaardigheid, naastenliefde, eerlijkheid, oprechtheid en behulpzaamheid.” Deze waarden hebben allemaal te maken met de omgang met de ander. Als school vinden wij het belangrijk dat we op een respectvolle, waarderende manier met elkaar omgaan. Bovendien willen we dat onze leerlingen, later als beroepsbeoefenaar met anderen kunnen samenwerken. Daarom oefenen we dit in de veilige omgeving van onze school. Samenwerken is niet alleen een doel, maar ook een middel. Door samen te werken leren leerlingen van en met elkaar. Zo kunnen ze tot andere inzichten komen. Samenwerken helpt onze leerlingen te komen tot democratisch burgerschap.

Reflecteren

Onze leerlingen, maar ook de leerkrachten moeten regelmatig keuzes maken. Keuzes over ons leren, over de aanpak van een bepaald probleem of over de omgang met de ander. Als we een juiste keuze willen maken, is het belangrijk daar goed over na te denken. Dat kan zowel vooraf, als tijdens en na een bepaalde opdracht of taak. Wanneer je nadenkt over je eigen gedrag en je eigen werk, ben je aan het reflecteren. Door ervaring kun je steeds beter reflecteren en dus betere keuzes maken. Dat zorgt er weer voor dat je meer vrijheid kunt krijgen en verantwoordelijkheid kunt dragen, je zelfstandigheid wordt groter en je kunt gemakkelijker samenwerken. Op onze school oefenen we reflecteren door regelmatig met elkaar, in kleine groepjes of één op één met de leerkracht, in gesprek te gaan. Ook wanneer er een probleem ontstaat tussen verschillende leerlingen, vragen we de leerling op zijn eigen rol te reflecteren. Leerlingen reflecteren op hun eigen leren en gedrag en de leerkrachten en de school op de kwaliteit van het onderwijs.

Effectiviteit

Wij willen onze leerlingen een brede ontwikkeling laten doormaken tijdens hun basisschooltijd. Die brede ontwikkeling is zowel op cognitief, cultureel, sportief als sociaal en emotioneel gebied. Op onze school is duidelijk wat de leerlingen moeten leren. Daarnaast is er ruimte voor de inbreng van de leerlingen zelf. We willen dat de onderwijsleertijd efficiënt wordt ingezet. Leerlingen hebben hun eigen leerroute, leren op hun eigen manier, moeten niet onnodig herhalen en leren van en met elkaar. Daarom leren leerlingen bij ons verantwoordelijkheid te dragen, zelfstandig te kunnen werken en samen te leren. Bovendien leren we ze daarop te reflecteren, zodat ze slimme en dus effectieve keuzes kunnen maken. Op die manier maken wij het onderwijs effectief.

Hoe geven wij gestalte aan: Vrijheid en Verantwoordelijkheid?

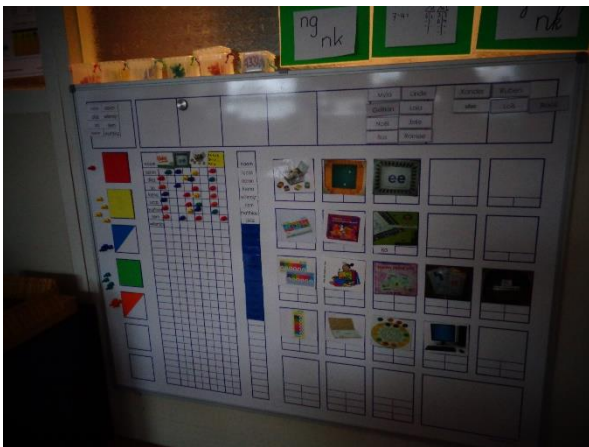
Vrijheid en verantwoordelijkheid

Wij willen dat onze leerlingen eigen keuzes kunnen maken en hun eigen weg in het leven vinden. Daar hebben ze vrijheid voor nodig, zodat ze zich kunnen ontwikkelen op een manier die bij hen past. Vrijheid betekent echter niet dat er geen grenzen zijn. De leerkracht bepaalt voor een groot deel wat er geleerd wordt. Waar mogelijk krijgen onze leerlingen keuzevrijheid, bijvoorbeeld op welke manier ze willen leren of welke materialen ze daar bij nodig hebben.

Wij vragen onze leerlingen veel en regelmatig keuzes te maken. Een leerling die dat goed aan kan, doet dat vaker dan een leerling die daar nog moeite mee heeft. Leerlingen moeten leren met deze vrijheid en verantwoordelijkheid om te kunnen gaan. Voor de een zal dat makkelijker gaan dan voor de ander. Dat betekent dat we verschillen maken tussen verschillende leerlingen. De één geven we meer vrijheid en verantwoordelijkheid dan de ander.

We geven onze leerlingen op verschillende manieren vrijheden: door zelf het werk in te plannen op de weektaak, door zelf keuzes te maken voor workshops of door zelf een geschikte werkplek te kiezen en leerlingen die daaraan toe zijn, kunnen soms zelf bepalen of een instructie voor hem of haar nuttig is, of niet.

Onze leerlingen kunnen vanaf groep 1/2 al voor een deel hun eigen werk plannen. De leerlingen uit groep 1/2 kiezen aan het begin van de dag of zij een verplichte taak gaan maken. Op de dagen dat zij geen taak hebben gepland, maken zij 's ochtends een keuze op het keuzebord.

Omdat wij een doorgaande en opbouwende lijn belangrijk vinden wordt er in groep 3 gestart met een taakbord. Vanaf januari werken de leerlingen met een dagtaak. Vanaf april kunnen enkele leerlingen, die daaraan toe zijn, werken met een meerdaagse taak. Vanaf groep 4 wordt er gewerkt met een twee- en driedaagse taak. In de bovenbouw werken we met weektaken.

Vrijheid betekent ook dat we de leerlingen een stukje verantwoordelijkheid geven. Onze leerlingen denken na over wat ze moeten leren. Welke inzet is nodig om een bepaald doel te behalen? Wat je goed kunt hoeft je niet eindeloos te oefenen. Daardoor kunnen onze leerlingen meer tijd besteden aan de taken of opdrachten die meer moeite kosten. Onze leerlingen leren daarin juiste keuzes te maken en dus verantwoordelijkheid te dragen. Zo leren ze zichzelf beter kennen en kunnen ze zich ontwikkelen.

Wij willen onze leerlingen leren dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen leren. Daarom kijken de leerlingen in meer of mindere mate hun eigen werk na. Ze zien wat goed is gegaan of waar juist extra geoefend moet worden. In groep 3 kijken de leerlingen eerst alleen het rekenen zelf na. Vanaf groep 4 volgen de overige vakken. Zodat in de bovenbouw praktisch alles door de leerling zelf wordt nagekeken. In dit proces houdt de leerkracht, waar nodig, de vinger aan de pols.

Als school vinden we het ook belangrijk dat de leerlingen verantwoordelijk gedrag laten zien ten opzichte van elkaar en de school. Daarom worden er in elke combinatiegroep klassendiensttaken uitgevoerd. Dit zijn taken als planten water geven en oud papier wegbrengen. De taken worden gedurende een periode aan één of meerdere leerlingen gekoppeld.

Hoe geven wij gestalte aan: Zelfstandigheid?

Wij willen onze leerlingen opleiden tot zelfstandige deelnemers van de samenleving. Mensen zonder vrees, die verstandige keuzes maken, zaken zelf kunnen oplossen, maar ook op tijd hulp zoeken. Dat leren we onze leerlingen door hen, binnen grenzen, vrijheid te geven. Onze leerlingen leren probleemoplossend te denken, een vaardigheid die we in de 21^e eeuw steeds meer nodig hebben.

Als we onze leerlingen willen opleiden tot zelfstandige individuen, zullen ze ook moeten leren waarom dat belangrijk is. Ze moeten leren dat ze niet ieder moment hulp of aandacht kunnen krijgen. Daarom werken we met uitgestelde aandacht. In groep 1/2 wordt hiervoor de hulphond gebruikt. Dit is een knuffel die op de stoel van de leerkracht wordt gezet, wanneer deze niet beschikbaar is voor het geven van hulp. De leerlingen kunnen hun vraag letterlijk stellen aan de hulphond of naar een maatje gaan en vragen om hulp.

Onze leerlingen moeten ook de ruimte krijgen om zelfstandig te kunnen werken. Het klaslokaal is daar niet altijd een geschikte ruimte voor. Doordat wij werken in combinatiegroepen is er altijd een zogenaamde ruis aanwezig. Sommige leerlingen kunnen beter zelfstandig werken in een stille ruimte. Daarom zijn er verschillende ruimtes op school ingericht als stilwerkplek. Hier kunnen leerlingen, die geheel in stilte willen en kunnen werken, aan het werk gaan. Leerlingen die er niet stil kunnen werken wordt de toegang tot deze werkplek voor een bepaalde tijd ontnomen.

Vanaf groep 3 hebben we de afspraak dat wanneer de leerkracht instructie geeft hij of zij geen hulp kan bieden. Geeft de leerkracht instructie, werkt hij met een instructiegroep aan de instructietafel of helpt hij een individuele leerling, dan is de leerkracht niet beschikbaar. In alle andere gevallen wel.

Bovendien kunnen de leerlingen op een eigen manier, in een eigen tempo leren. Ook ervaren ze hoe het is om zelf beslissingen te nemen, wat daarvan de gevolgen zijn en daar verantwoordelijkheid voor te dragen.

Het zelf nemen van beslissingen en daarvan de consequenties ervaren doen de leerlingen tijdens het werken met de weektaak, zoals deze onder de kernwaarde vrijheid en verantwoordelijkheid is uitgelegd. Met behulp van de weektaak kunnen de leerlingen in eigen tempo werken. Als je bij het ene vak wat meer tijd overhoudt, kun je die tijd weer inzetten voor het andere vak. Deze tijdsverdeling is voor elke leerling persoonlijk.

De leerlingen maken op meer manieren hun eigen keuzes in het schoolwerk. Soms zijn de consequenties daarvan niet direct merkbaar, soms juist wel. In het portfolio van de leerlingen zelf, stellen ze eigen doelen op. Gedurende een rapportperiode kunnen de leerlingen hieraan werken. Uiteindelijk wordt er geëvalueerd en gereflecteerd. Op deze manier leren de leerlingen heel direct wat de gevolgen van hun beslissingen en inzet zijn.

Om zelfstandig te kunnen werken is het belangrijk dat je als leerling overzicht hebt. Overzicht over wat je moet doen en hoe je iets moet aanpakken. In elke groep is daarom een dagplanning te vinden. In groep 1/2 in de vorm van dagritmekaarten. In de overige groepen is een instructiebord aanwezig. Hierop staan de instructies, die de leerkracht geeft, vermeld. De tijd die niet is ingevuld of tijdens instructies die de betreffende leerling niet dient te volgen, is tijd die kan worden besteed aan de eigen weektaak.

Onze leerlingen moeten ook zelfstandig kunnen uitvinden hoe ze een probleem kunnen oplossen. Handelingwijzers zijn daarbij een uitkomst. We zijn er echter ook van overtuigd dat een leerling niet afhankelijk mag worden van een handelingwijzer. Daarom gebruiken we alleen die handelingwijzers die op dat moment noodzakelijk zijn. Dat betekent dat veel handelingwijzers vaak tijdelijk in onze lokalen hangen.

Hoe geven wij gestalte aan: Samenwerken?

Over onze Christelijke identiteit schrijven we onder andere het volgende: “Dit maken we concreet door waarden over te brengen als vertrouwen, rechtvaardigheid, naastenliefde, eerlijkheid, oprechtheid en behulpzaamheid.” Deze waarden hebben allemaal te maken met de omgang met de ander. Als school vinden wij het belangrijk dat we op een respectvolle, waarderende manier met elkaar omgaan. Bovendien willen we dat onze leerlingen, later als beroepsbeoefenaar met anderen kunnen samenwerken. Daarom oefenen we dit in de veilige omgeving van onze school. Samenwerken is niet alleen een doel, maar ook een middel. Door samen te werken leren leerlingen van en met elkaar. Zo kunnen ze tot andere inzichten komen.

Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen kunnen oefenen in het samenwerken. Daarom worden er tijdens instructiemomenten verschillende coöperatieve werkvormen ingezet. Soms wordt daarbij gebruik gemaakt van de verschillende rollen die bij coöperatief leren horen: materiaalbaas, stiltekapitein, tafelbaas, taakkapitein, schrijver en tijdbewaker.

Wanneer we willen dat onze leerlingen (leren) samenwerken, moeten we hen daar ook de mogelijkheden voor bieden. In het klaslokaal is er niet altijd de ruimte om te kunnen samenwerken: andere instructiegroepen kunnen er hinder van ondervinden. Daarom zijn een aantal ruimtes in school ingericht als samenwerkplek. Hier kunnen de leerlingen op fluistertoon met elkaar

samenwerken. Ook hier geldt, net als bij de stilwerkplek: wie hier (nog) niet goed kan samenwerken, wordt de toegang tot de samenwerkplek tijdelijk ontnomen.

Samenwerken is niet alleen voor de leerlingen een must, maar ook voor ons als leerkrachten. Door samen te werken, leren we van elkaar en kunnen we elkaar versterken. Dit zien wij ook terug in de samenwerking met partners buiten de school. Zo hebben we op onze school een schoolbib die in samenwerking met de bibliotheek is opgezet. Het levert meer

leesplezier, een betere woordenschat en snellere lezers op.

Samenwerken helpt onze leerlingen te komen tot democratisch burgerschap.

Als we van onze leerlingen democratische burgers willen maken, zullen we ze eerst moeten leren wat democratie is. Eén van de manieren waarop we dat tot uiting brengen is met behulp van de leerlingenraad. Aan het begin van elk schooljaar wordt er een nieuwe leerlingenraad gekozen. Alle leerlingen uit groep 3 t/m 8 kunnen zich verkiesbaar stellen. Per combinatiegroep worden er twee leerlingen gekozen die zitting nemen in de leerlingenraad. De leerlingenraad kiest vervolgens zelf een voorzitter en secretaris. De leerlingenraad komt per twee maanden bij elkaar. Ook de directeur neemt deel van deze vergaderingen. De leden van de leerlingenraad hebben steeds als opdracht er namens hun groep te zitten, dat betekent dat zij zich goed moeten laten informeren en dat zij na afloop van een vergadering hun groep moeten informeren over de stand van zaken. Met behulp van de leerlingenraad worden onze leerlingen gehoord. De leerlingenraad heeft onder andere kunstgras in de voetbalkooi, nieuwe skeltertjes en boeken voor bibliotheekcollectie voorgesteld.

Hoe geven wij gestalte aan: Reflecteren?

Onze leerlingen, maar ook de leerkrachten moeten regelmatig keuzes maken. Keuzes over ons leren, over de aanpak van een bepaald probleem of over de omgang met de ander. Als we een juiste keuze willen maken, is het belangrijk daar goed over na te denken. Dat kan zowel vooraf, als tijdens en na een bepaalde opdracht of taak. Wanneer je nadenkt over je eigen gedrag en je eigen werk, ben je aan het reflecteren. Door ervaring kun je steeds beter reflecteren en dus betere keuzes maken...

Reflecteren moet je leren. Het is lastig om jezelf de juiste vragen te stellen. Daarom hebben wij een portfolio opgezet. In dit portfolio stellen de leerlingen eigen doelen op, waarop ze na verloop van tijd zelf gaan reflecteren. In het portfolio zit ook een lijst met "dit vind ik" vragen. Hiermee worden de leerlingen uitgenodigd op zichzelf, medeleerlingen en de school te reflecteren.

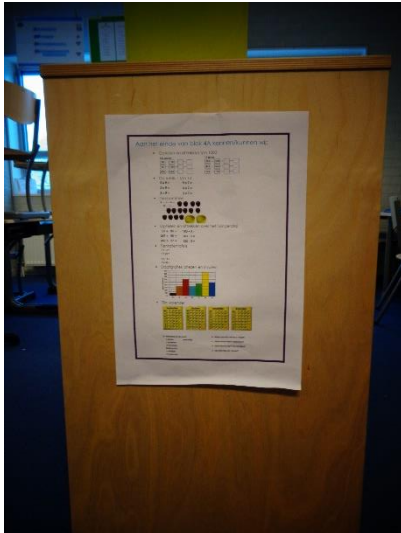
... Dat zorgt er weer voor dat je meer vrijheid kunt krijgen en verantwoordelijkheid kunt dragen, je zelfstandigheid wordt groter en je kunt gemakkelijker samenwerken. Op onze school oefenen we reflecteren door regelmatig met elkaar, in kleine groepjes of één op één met de leerkracht, in gesprek te gaan. Ook wanneer er een probleem ontstaat tussen verschillende leerlingen, vragen we de leerling op zijn eigen rol te reflecteren. Leerlingen reflecteren op hun eigen leren en gedrag en de leerkrachten en de school op de kwaliteit van het onderwijs.

In elke groep besteedt de leerkracht in zijn onderwijsprogramma tijd aan reflecteren. Dit kan klassikaal, maar vaker gebeurt het in kleine groepjes of zelfs individueel. Daarbij reflecteert de leerling op zijn eigen werk en staat het stil bij de consequenties van de keuzes die het heeft gemaakt.

Hoe geven wij gestalte aan effectiviteit?

Wij willen onze leerlingen een brede ontwikkeling laten doormaken tijdens hun basisschooltijd. Die brede ontwikkeling is zowel op cognitief, cultureel, sportief als sociaal en emotioneel gebied. Op onze school is duidelijk wat de leerlingen moeten leren. Daarnaast is er ruimte voor de inbreng van de leerlingen zelf. We willen dat de onderwijsleertijd efficiënt wordt ingezet. Leerlingen hebben hun eigen leerroute, leren op hun eigen manier, hoeven niet onnodig te herhalen en leren van en met elkaar.

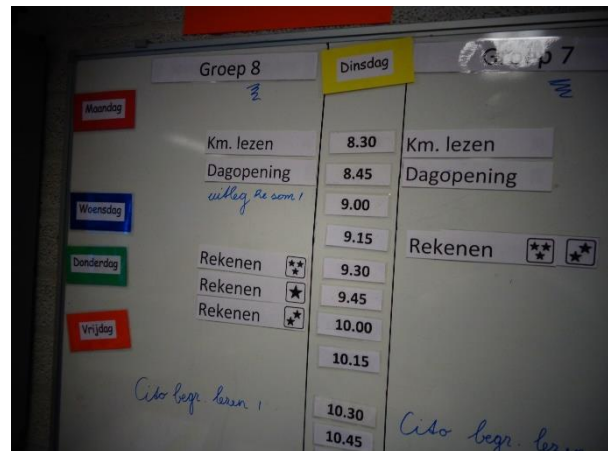

Onnodig herhalen is niet effectief en daarom willen wij het niet. Dat betekent dat leerlingen hun tijd bij ons op school effectief kunnen verdelen tussen de verschillende vakken. Niet voor alle leerlingen is het noodzakelijk alle instructies te volgen, dit is leerling afhankelijk. Hoe iedere leerling die tijd verdeelt is persoonlijk. Dat geldt ook voor het huiswerk. Huiswerk dat wordt meegegeven moet effect hebben. Naast het reguliere leerwerk dat elke leerling meekrijgt, wordt het maakwerk aangepast op de leerling zelf. Een leerling die nog moeite heeft met spelling krijgt bijvoorbeeld daar huiswerk voor, terwijl een andere leerling bijvoorbeeld tafels moet oefenen.

Daarom leren leerlingen bij ons verantwoordelijkheid te dragen, zelfstandig te kunnen werken en samen te leren. Bovendien leren we ze daarop te reflecteren, zodat ze slimme en dus effectieve keuzes kunnen

maken. Op die manier maken wij het onderwijs effectief.

Om effectief te kunnen omgaan met plannen en registreren van taken maken we gebruik van dag-kleuren. Deze zijn door de gehele school gelijk: maandag is rood, dinsdag geel, woensdag blauw, donderdag groen en vrijdag oranje. Door het gebruik van kleuren, hoeven de leerlingen niet telkens de gehele dag op te schrijven en kunnen ze dus effectiever werken. De dag-kleuren zijn door de gehele school terug te vinden in overzichten, planborden en weektaken.

Informatie en rapportage

Nieuwe ouders

Wij zijn trots op onze school en dat kunnen wij het beste aan nieuwe ouders laten zien door hen uit te nodigen op school zelf. Nieuwe ouders krijgen altijd een rondleiding door de school terwijl er lesgegeven wordt. Zo kunnen zij, en eventueel hun kind(eren) ervaren hoe de sfeer op onze school is. Zo kan er ook een eerste indruk worden opgedaan. Nieuwe ouders ontvangen van ons een schoolgids en het daltonboek, zodat zij zich kunnen verdiepen in ons schoolconcept.

Rapportage

Twee keer per jaar ontvangen de leerlingen een portfolio. Daarin beschrijven onze leerlingen hun ontwikkeling ten aanzien van de kernwaarden van Dalton. Ze kunnen laten zien hoe zij er voor staan en hoe zij zich verder willen ontwikkelen. Daarnaast is er ruimte voor een rapport met cijfers, zodat de ontwikkeling ten opzichte van de kennisgebieden duidelijk wordt. Op het moment dat deze rapporten worden uitgedeeld volgt er ook kind-ouder-leerkrachtgesprek waarin we naast de vorderingen van de leerling, ook het algemeen welbevinden bespreken. We zien deze gesprekken als zeer waardevol, omdat door de gesprekken zowel leerling, ouders als leerkrachten een duidelijk beeld krijgen.

Website/nieuwsbrief

Via de website, maar ook onze tweewekelijkse nieuwsbrief worden ouders en andere geïnteresseerden op de hoogte gehouden over recente daltonontwikkelingen, alledaagse voorbeelden van Dalton in de klassen en over de voortgang rondom Dalton.

Borging afspraken

Certificering

Wij willen onze kwaliteit hoog houden en de grootste spil in het onderwijs is de leerkracht, daarom zijn al onze leerkrachten gecertificeerd daltonleerkracht óf volgen de opleiding daartoe. Eventuele nieuwe leerkrachten zullen affiniteit moeten hebben met daltononderwijs. Bovendien dienen zij gecertificeerd te zijn of de opleiding te willen volgen bij een aanstelling op onze school.

In februari 2017 zijn wij gevisiteerd door de Nederlandse Daltonvereniging. De visitatiecommissie heeft ons positief beoordeeld en voorgedragen als lid van de NDV.

Doorgaande lijn

Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen een doorgaande leerlijn doormaken bij ons op school. Dit geldt zowel op cognitief als sociaal en emotioneel vlak. Natuurlijk geldt dit dan ook voor daltonafspraken. Wij vinden het belangrijk dat er een opbouw is in dat wat de kinderen leren. Daarom maken wij als leerkrachten goede afspraken met elkaar. Zaken worden uitgetoetst in de groep. Als ze werken worden ze geborgd in het daltonboek door onze daltoncoördinator. De borgingsafspraken worden gemaakt tijdens daltonvergaderingen. Op die momenten zit nagenoeg het gehele team bij elkaar en kan er optimaal overlegd worden. Doorgaande lijnen ten aanzien van Dalton zijn dus terug te vinden in het daltonboek.

Pilots

Zoals hierboven al werd vermeld proberen wij nieuwe dingen bij ons op school uit. Dit doen wij in de vorm van pilots. Alle leerkrachten voeren gedurende een bepaalde tijd in de eigen groep een pilot uit. Zo is er het afgelopen jaar gekeken of er kan worden gewerkt met flexibele werkplekken en is het planbord in groep 3, zoals dat in het daltonboek beschreven staat uitgetoetst middels een pilot. Sommige pilots slagen, anderen vallen tegen. Maar altijd leveren ze nuttige informatie op voor de toekomst van onze school.

Verdere ontwikkelingen

Als daltonschool in wording willen wij de komende jaren werken aan het volgende:

1. In het voorjaar van 2017 hopen we gecertificeerd te worden door de Nederlandse Daltonvereniging.
2. Wij willen groepsdoorbrekend gaan werken.
  - a. Op het gebied van spelling hebben we een pilot uitgevoerd dat nu even stil ligt, omdat we een nieuwe methode aan het inwerken zijn. Zodra de leerkrachten vertrouwd zijn met de nieuwe methode gaan we het groepsdoorbrekend werken hier weer oppakken.
  - b. We willen dit in de toekomst ook gaan doen met taal en rekenen.
3. Leerkrachtcompetenties t.a.v. daltononderwijs opstellen.

Bijlagen

Bijlage 1: Ik doelen (ontwikkelingslijnen)

Bijlage 2: Kijkwijzer Dalton CBS Het Kompas

Bijlage 1: Ik doelen (ontwikkelingslijnen)

Reflectie

Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
<p>Vooraf:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik denk na over materiaal dat ik nodig heb om de taak voldoende te kunnen volbrengen. - Ik weet waar ik materiaal kan vinden. - Ik kies waar ik kan werken. - Ik kan benoemen wat ik moet doen. - Ik kan kiezen tussen meerdere opdrachten. - Ik kan het taakbord overzien. - Ik kan inschatten of ik een opdracht kan uitvoeren. - Ik weet waarom ik plan zoals ik plan. - Ik kan aangeven wat ik van mijn taak vind, gevoel onder woorden brengen. - Ik kan vooraf de juiste vragen stellen. <p>Tijdens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iets lukt mij niet. Ik weet hoe ik hulp moet vragen. - Ik snap wat ik aan het doen ben. - Ik kan problemen onder woorden brengen. - Ik kan problemen oplossen, zelfstandig of met hulp van anderen. - Ik kan om hulp vragen. 	<p>Vooraf:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik wil wat gaan maken en weet welk materiaal ik erbij ga gebruiken, hoeveel tijd ik eraan mag werken. - Ik weet wat van mij op een dag verwacht wordt. - Ik kan mijn taken per halve week plannen. - Ik kan aangeven met wie, wanneer, waar ik ga werken en wat ik dan nodig heb. - Ik weet wat het doel is van de les/taak. - Ik kan mijzelf doelen per dag stellen. <p>Tijdens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik kan om hulp vragen. - Ik kan een planning bijstellen als dat nodig is. - Ik vraag hulp als ik bij correctie merk dat ik veel fouten heb. - Ik denk na over de uitvoering van de taak en kan erover vertellen. <p>Na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik kan benoemen wat ik goed en niet 	<p>Vooraf:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik denk na over de invulling van de tijd die ik nodig heb voor de taak. - Ik denk na over de aanpak van de taak. - Ik denk na over de volgorde van mijn taken. - Ik weet wat er van mij verwacht wordt. - Ik weet hoe ik moet plannen per week - Ik kan het werk per week overzien. - Ik ben mij bewust van mijn kwaliteiten. - Ik weet wat het doel is van de les en kan aangeven wat ik erover weet. (op weektaak zetten / datamuur) <p>Tijdens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik kan mijn kwaliteiten inzetten. - Ik kan een planning bijstellen als dat nodig is. - Ik kan vooraf en tijdens de opdracht aangeven of ik hulp nodig heb en in 	<p>Vooraf:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik kan overzien wat er van mij verwacht wordt binnen een taak: wat is doel? Welke materialen heb ik nodig? Hoeveel tijd kost het? Hier denk ik van tevoren over na. <p>Ik kan voorafgaand aan een taak aangeven of ik hulp of instructie nodig heb en in welke vorm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik weet wat er gedurende een week van mij verwacht wordt. - Ik kan een weekplanning maken en overzien. - Ik weet welke voorkennis ik nodig heb om mijn taak te kunnen maken. <p>Tijdens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik denk na of het plan gaat zoals ik vooraf had bedacht. - Ik vraag me af of ik nog dingen bij moet stellen. - Ik weet, als iets niet lukt, wie ik om hulp kan vragen of welke materialen ik nodig heb. - Ik kan mijn taak kritisch beoordelen op

<ul style="list-style-type: none"> - Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht. - Ik kan een opdracht een beetje veranderen als het nodig is om een goed resultaat te krijgen. - Ik denk na over wat (niet) goed gaat. - Ik kan mijn vragen verwoorden. <p>Na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik denk na over hoe het is gegaan en of ik tevreden ben of niet. - Ik kan zeggen wat ik van een taak vond. - Ik denk na over hoe het eruit ziet (product) en hoe ik het heb gedaan. - Ik denk na over wat ik geleerd heb. - Ik kan vertellen wat ik van een opdracht vond. - Ik kan vertellen of ik het doel van de opdracht gehaald heb. - Ik kan vertellen hoe het samenspelen en samenwerken is gegaan. 	<p>goed heb gedaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik kan mijn werk nakijken en leer van mijn fouten. - Ik kan aangeven waarom het samenwerken wel/niet goed ging. - Ik kan vertellen wat ik moeilijk of makkelijk vind/vond. - Ik kan aangeven hoe ik mijn dag/halve weektaak heb gemaakt. - Ik kan leerpunten bedenken voor de volgende keer n.a.v. de toets. - Ik teken mijn gemaakte werk af op mijn dag/halve weektaak. 	<p>welke vorm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik denk na of ik begrijp wat ik aan het doen ben. - Ik probeer een oplossing te bedenken als het niet goed gaat. <p>Na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik kan aangeven of ik tevreden ben over het product en proces. - Ik kan mijn eigen werk nakijken. - Ik kan benoemen wat ik goed en niet goed heb in de taak. - Ik kan verbeterpunten aangeven. - Ik kan vertellen wat ik geleerd heb. - Ik kan aangeven wat mijn rol was binnen het samenwerken en hoe ik dat heb uitgevoerd. - Ik kan aangeven hoe het samenwerken is gegaan. - Ik corrigeer mijn fouten als ik mijn werk heb nagekeken. 	<p>werktempo, concentratie en motivatie en kan mijn planning op basis daarvan bijstellen.</p> <p>Na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ik weet wat ik de volgende keer anders moet doen. - Ik weet wat ik 'meeneem' van de 'geleerde' stof. - Ik kan aangeven wat ik nog meer wil leren. - Ik kan aangeven wat ik nodig heb om te leren. - Ik kan aangeven hoe iedereen gewerkt heeft, ook als het gaat om samenwerken. - Ik kan mijn werk corrigeren en verbeteren. <p>-Ik kan mijn werk kritisch beoordelen, ook als daar geen nakijkblad voor is.</p>
--	--	--	---

Verantwoordelijkheid

Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
<ul style="list-style-type: none"> –Ik stel vragen over de taken. –Ik kan rustig werken en praten. –Ik ben alleen maar waar ik hoor te zijn. –Ik weet wat er van mij als maatje verwacht wordt. –Ik houd mij aan de regels en afspraken. –Ik kan zorgvuldig omgaan met het materiaal. –Ik ben persoonlijk aanspreekbaar door klasgenoten / leerkracht. –Ik kan op de dagritme kaarten zien wat er van mij verwacht wordt. –Ik kan op het planbord zien welke taken er deze week gemaakt moeten worden. –Ik weet waar ik mijn werk moet neerleggen als het (bijna) af is. –Ik weet wat ik moet doen als het materiaal (bijna) op is. –Ik ruim de materialen op. –Ik gebruik de materialen waarvoor ze nodig zijn. –Ik zorg voor een opgeruimde werkomgeving binnen en buiten het klaslokaal. –Ik kan me aan de groepsregels en de schoolregels houden. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan op de dag/ halve weektaak zien welke taken er gemaakt moeten worden. –Ik kan per dag zelf bepalen in welke volgorde de taken worden gemaakt en deze uitvoeren. –Ik kan zelf bepalen of ik meedoe met de instructie. –Ik kan zelf bijhouden op mijn dag/ halve weektaak welke taken af zijn. –Ik kan zelf mijn werk (? Welke vakken) nakijken. –Ik kan kiezen uit een vast aanbod van keuzewerk. –Ik kan alleen of samen een opdracht doen uit de keuzekast. –Ik kan materialen voor eigen gebruik of voor mijn groepje pakken en opruimen. –Ik hanteer de materialen volgens de afspraken. –Ik kan zelf bepalen waar ik wil werken. –Ik zorg voor een nette werkplek. –Ik bepaal samen met de leerkracht de regels voor de klas. –Ik houd mij aan de regels voor de klas / school. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan op het bord zien welke instructie ik moet volgen. –Ik kan per week plannen in welke volgorde de taken worden gemaakt. –Ik kan uitleggen waarom ik voor een bepaalde planning kies. –Ik kan zelf bepalen of ik instructie nodig heb of niet. –Ik kan zelf mijn werk volgens het stappenplan nakijken. –Ik bepaal zelf waar ik wil werken. –Ik kan zelf bijhouden op mijn weektaak welke taken af zijn. –Ik bepaal samen met de leerkracht de regels voor de klas. –Ik zorg voor een opgeruimde werkomgeving binnen en buiten het klaslokaal. –Ik kan in een conflictsituatie met witte-pet-gedrag reageren. –Ik kan opbouwende kritiek gebruiken om mezelf te verbeteren. –Ik kan mij inleven in mijn klasgenoten en omgeving. –Ik houd mijn huiswerk bij in mijn huiswerkmap. –Ik maak mijn huiswerk op tijd. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan een eigen leerdoel stellen en bedenken hoe ik dat ga behalen. –Ik kan zelf bepalen of ik instructie nodig heb of niet. –Ik kan zelf werk nakijken en verbeteren. –Ik kan zelf bepalen of ik wil samenwerken of niet. –Ik houd zelf bij wanneer er huiswerk gemaakt moet worden. –Ik heb mijn huiswerk op tijd af en ingeleverd of bij me. –Ik spreek een ander aan op de klassen- en schoolregels. –Ik kan meedenken over materialen die ik nodig heb bij het leren.

<p>–Ik bepaal samen met de leerkracht de regels voor de klas.</p>	<p>–Ik kan in een conflictsituatie met witte-pet-gedrag reageren. –Ik heb oog voor mijn maatje en voor de groep. –Ik kan tegen opbouwende kritiek. –Ik heb inbreng in het groepsgebeuren.</p>		
---	---	--	--

Zelfstandigheid

Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
<ul style="list-style-type: none"> –Ik maak een taakkeuze. –Ik werk taakgericht. –Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht. –Ik kan zelfstandig op de gang werken. –Ik durf initiatieven te nemen. –Ik voer een taak zelfstandig uit. –Ik pak mijn eigen materialen. –Ik kan zelfstandig werken gedurende 15 min. –Ik kan zelfstandig spelen gedurende 30 min. –Ik kan hulp vragen aan een maatje als juf niet beschikbaar is. –Ik kan een werkblad aan de hand van een nakijkblad zelf nakijken. –Ik kan zelfstandig drie werkjes plannen. –Ik kan gemaakte werk zelf afvinken op de aftekenlijst. –Ik kan zelf de spullen weer schoonmaken en opruimen –Ik kan mij zelfstandig aan en uitkleden (gym). –Ik kan zelfstandig naar het toilet. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan zelfstandig werken gedurende 30 minuten. –Ik kan hulp vragen aan een maatje. –Ik kan het vragenbord op de juiste manier gebruiken. –Ik kan een dag/halve weektaak plannen. –Ik kan op de dagtaak het gemaakte werk aftekenen. –Ik kan hulp vragen en geven (samen leren). –Ik probeer zelf een conflict op te lossen. –Ik ken het gebruik van de time timer. –Ik zorg dat mijn dag/halve weektaak af is. –Ik kan geclusterde instructie aan. –Ik kies mijn eigen werkplek, afhankelijk van de taak. –Ik ken het gebruik van materialen. –Ik kijk mijn werk correct na. –Ik lever mijn werk in. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan zelfstandig werken gedurende 45 minuten. –Ik kan andere hulpmiddelen inzetten om tot een oplossing te komen. –Ik het vragenbord gebruiken. –Ik kan zelfstandig werk nakijken en corrigeren. –Ik kan op een weektaak plannen. –Ik kan op een weektaak het gemaakte werk aftekenen. –Ik kan leerstrategieën toepassen. –Ik kan om hulp vragen en ook geven. –Ik kan soms een conflict zelf oplossen. –Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht –Ik ken de werkwijze van de huiswerkmap en gebruik deze. –Ik gebruik de tijd effectief. –Ik verwoord mijn eigen mening. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan zelfstandig werken gedurende 60 minuten. –Ik weet wat ik moet doen als ik ergens tegen aanloop en op dat moment geen hulp kan vragen. –Ik kan zelf een weektaak plannen en bijhouden. –Ik kan op tijd om hulp vragen. –Ik kan hulp aan anderen geven. –Ik ken mijn eigen manier van leren. –Ik kan kiezen uit verschillende strategieën en verwerkingstechnieken. –Ik kan zelf een activiteit organiseren. –Ik kan een conflict zelf oplossen.

Samenwerken

Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
<ul style="list-style-type: none"> –Ik kijk een ander aan tijdens het spreken. –Ik spreek verstaanbaar. –Ik luister naar een ander. –Ik laat een ander uitpraten. –Ik accepteer de inbreng van een ander. –Ik reageer vriendelijk naar anderen. –Ik reageer op wat een ander zegt. –Ik noem anderen bij de naam. –Ik geef een ander kans om mee te doen. –Ik deel materialen met anderen. –Ik kan iemand begroeten. –Ik kan samen met een maatje een opdracht doen. –Ik kan met een ander samenspelen. –Ik heb een eigen inbreng in een samenwerkingsopdracht. –Ik kan vragen stellen aan een ander. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan een compliment geven en ontvangen. –Ik kan samen met een maatje een taak van de dag/ halve weektaak doen. –Ik kan een ander helpen zonder voor te zeggen. –Ik kan met een groepje samenwerken. –Ik bied mijn hulp aan. –Ik kan zeggen dat iemand ergens mee moet stoppen. –Ik kan een excuus aanbieden en deze aanvaarden. –Ik ken de verschillende rollen binnen het groepswerk. (zoals: tafelbaas, materiaalbaas, stiltekapitein, geluidsbewaker, tijdbewaker). 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan complimenten en tips geven aan een ander. –Ik kan een eigen mening vertellen. –Ik kan samen met een maatje meerdere taken doen. –Ik kan samenwerken met verschillende groepsgenoten. –Ik kan presenteren aan de klas. –Ik kan mijn eigen gedrag benoemen. –Ik kan vervelend gedrag negeren (witte pet opzetten). –Ik kan afspraken en beloften nakomen. –Ik kan een ander helpen tot een oplossingstrategie te komen. –Ik ken de kwaliteiten van een ander. 	<ul style="list-style-type: none"> –Ik kan feedback geven en ontvangen. –Ik kan mijn mening vertellen en onderbouwen. –Ik kan samenwerken met mijn klasgenoten. –Ik kan samen met een ander taken eerlijk verdelen. –Ik kan samen met een ander een plan van aanpak maken. –Ik kan samen of met een groepje werk presenteren aan de groep. –Ik kan gebruik maken van ander zijn kwaliteiten, en ander van die van mij.

Bijlage 2: Kijkwijzer Dalton CBS Het Kompas

Hieronder vindt u de kijkwijzer met betrekking tot onze daltonkenmerken. Er wordt per onderdeel een score gegeven doormiddel van een kruisje te zetten op een lijn: _____

Staat het kruisje uiterst links: ✕_____

Dan is het kenmerk niet zichtbaar in de klas of het gedrag van de leerkracht of leerling.

Staat het kruisje uiterst rechts: _____✕

Dan is het kenmerk geheel zichtbaar in de klas of het gedrag van de leerkracht of leerling.

Omdat observant en betreffende leerkracht een verschillende blik kunnen hebben op de situatie dient de kijkwijzer als startdocument van een gesprek. In dit gesprek komen observant en leerkracht tot een eenduidig beeld van de situatie en kunnen eventuele verbeterpunten worden geformuleerd.

<i>Onderdeel</i>	<i>Score:</i>
<i>Dagkleuren</i>	
Zijn de dagkleuren als volgt zichtbaar in de groep: maandag – rood, dinsdag – geel, woensdag – blauw, donderdag – groen, vrijdag – oranje?	_____
Worden de dagkleuren gebruikt bij de planning en administratie van taken door de leerlingen op de weektaak? (groep 3 t/m 8)	_____
<i>Dagritme</i>	
Zijn de dagritmekaarten zichtbaar in de klas opgehangen? (groep 1/2)	_____
Is de planning op het instructiebord zichtbaar? Met losse klokjes (groep 3/4) of met digitale tijden (groep 5 t/m 8)	_____
<i>Handelingswijzers en symbolen</i>	
Hangen de handelingswijzers zichtbaar in het klaslokaal?	_____
Zijn de handelingswijzers noodzakelijk?	_____
Geeft de muur met handelingswijzers een rustig en overzichtelijk beeld?	_____
<i>De taak</i>	
(bij groep 1/2) Wordt op de dag zelf gepland? Met behulp van de dagkleuren.	_____
(bij groep 3) Wordt er vanaf januari gewerkt met een dagtaak en vanaf april eventueel met een meerdaagse taak? Met behulp van de dagkleuren.	_____

(bij groep 4) Wordt er gewerkt met een twee- en driedaagse taak? Met behulp van de dagkleuren.	_____
(bij groep 5 t/m 8) Wordt er gewerkt met een weektaak? Met behulp van de dagkleuren.	_____
Worden er, daar waar nodig, uitzonderingen gemaakt op het werken met de week- of dagtaken?	_____
Worden taken die af zijn, afgekleurd met de juiste dagkleur?	_____
Correctie / zelfcorrectie	
Kijken de leerlingen zelf hun eigen werk na? (groep 3 alleen taal, groep 4 meerdere vakken, groep 5 t/m 8 alle vakken)	_____
Uitgestelde aandacht	
(groep 1/2) Wordt de hulphond gebruikt voor uitgestelde aandacht?	_____
(groep 1/2) Weten de leerlingen wat ze moeten doen bij het gebruik van de hulphond?	_____
(groep 3 t/m 8) Laat de leerkracht in zijn gedrag duidelijk zien dat hij wel of niet beschikbaar is voor hulp?	_____
(groep 3 t/m 8) Weten de leerlingen wat ze moeten doen, wanneer de leerkracht geen hulp kan bieden?	_____
Samenwerken en samenwerken leren (of coöperatief leren)	
Hangen de coöperatieve rollen zichtbaar in de klas?	_____
Worden de rollen dagelijks ingezet tijdens het samenwerken?	_____
Materialen	
Zijn effectieve materialen, met betrekking tot de leerstof, beschikbaar voor de leerlingen?	_____
Gebruiken de leerlingen de materialen op een effectieve manier? Gebruiken ze alleen materialen die ze echt nodig hebben?	_____
Werkplekken	
Zijn er in het klaslokaal passen aanwezig voor de stille- en samenwerkplek?	_____
Houdt de leerkracht toezicht op de stille- en samenwerkplek?	_____
Reageert de leerkracht consequent op wangedrag op de stille- en samenwerkplek? En registreert hij dit gedrag?	_____
Houden de leerlingen zich aan de afspraken van de stille- en samenwerkplek?	_____

Zorg voor klas, school en schoolomgeving	
(Groep 1/2) Weten de leerlingen welke taakjes zij moeten uitvoeren?	_____
(Groep 3 t/m 8) Is zichtbaar in de klas welke leerling, welke klassendiensttaak moet uitvoeren?	_____
(Groep 3 t/m 8) Ziet de leerkracht er op toe dat deze taken correct worden uitgevoerd?	_____